

137

D E O D U C E
MEDITATIO S. EPISTOLÆ
FERIÆ III.
PENTECOSTES.

Additis S. Patrum dictis Quæstio-
numq; aliquot decisione, ad uberiorem textus cum opus
est explicationem, & Heterodoxorum refutationem.

Q U A M

In Regiâ Aboënsi Academiâ,

P R A E S I D E,

ÆSCHILLO PETRAE, S.S.,
Theolog, Doctore & Episcopo Aboënsi,

Examini subiicit in Auditorio Majori, horis solitis
Ad diem Februarii, Anni 1635.

GABRIEL ANDREÆ COLLINIUS
Kiulo Finlandus.

Lyra in hunc locum.

*Non est sic legendum: in nomine Iesu tantum, ut alia personæ exclu-
dantur.*

Idem in hunc locum.

*Nondum enim in quenquam illorum venerat spiritus signo visibili:
venerat tamen in eis invisibiliter. Sicut et modo in ba-
ptismo.*

A B O Æ,

Impressa à PETRO Hansson/ Acad. Typog.

*Reverendis, Venerabilibus, Humanissimis, ac prudenter
tissimis Viris, Pastoribus & verbi ministris fidelissimis.*

Dn. Matthiae Sigfridi, Pastori in
Euffra meritissimo.

Dn. Simoni B. Cardiastro, Pa-
stori in Cumo/ dignissimo.

Dn. Erico Falandro, hactenus Oe-
conomo in Templo Cathedrali Aboensi. Nunc vero de-
signato Pastori in Gamble Carby vigilantissimo.

Dn. Jacobo Bartholli, Scholæ
Biörnburgensis Correctori attentissimo, Præceptor i quon-
dam suo diligentissimo.

Dn. Georgio Nicolai, verbi Di-
vini ministro Biörneburgi, fidelissimo.

Dn. Matthiae Benedicti, verbi Dei
Præconi apnd Pöytenses Solertissimo, affini & amico suo
suspiciendo.

*Dominis Promotoribus & Benefactoribus suis, quovis
honoris & observantia culu summo studio colendis &
u mandis, Disputationera hanc sacram in signum
gratitudinis pro beneficijs in se collatis officiose &
amicè offert & dedicat*

Respondens.

MEDITATIO S. EPISTOLÆ.

FERIÆ III.

PENTECOSTES.

In Sanctæ & summe Laudandæ Trinitatis, Patris, filii
& Spiritus Sancti nomine.

HÆc dicit Dominus: Non glorietur sapiens in sapientia sua, & non glorietur fortis in fortitudine sua, & non glorietur dives in divitijs suis. Sed in hoc glorietur, qui gloriatur, scire & nosse me, quia ego sum Dominus, qui facio misericordiam & iudicium, & justitiam in terra: hæc enim placent mihi, ait Dominus. Ierem. 9. v. 23. 24. Ostenditur in his Prophetæ verbis, fere innatum esse hominibus, ut sicuti sibi videantur alij alii superiores esse, vel sapiens, tiâ, vel fortitudine, vel divitiis, unde superbiant & efferrantur, idcirco monet Propheta, ne hoc fiat, licet alias commune sit vitium; sapientia est magnum donum intellectus, fortitudo est donum corporis in quo est sanctitas comoda, Divitiae sunt quiddam veniens & abiens non diu apud unum manens Dominum. Ne glorietur, inquit, sapiens in sapientia sua, non dives in divitiis suis, non fortis in fortitudine sua. Mox vero addit legitimum modum gloriandi, vel causam veram, ob quam quis gloriari possit, ut Deum non offendat, sed ei sua gloriatione placeat, hoc v. fieri dicit, si quis agat Deo gratias & glorietur, quod noverit & cognitum habeat Dominum quod sit Deus faciens misericordiam, iudicium & justitiam in terra; nam hæc mihi placent, in-

quit Dominus. Nam sapientia humana, robore corporeo & divitiis hisce temporalibus non proficimus in salutis nostræ negotio. 1. Cor. 1. v. 22. seq. usq; ad finem cap. Cum itaq; cum Deo agimus, nihil per arrogantiam vel superbiam fastumvè extorquendum sed precibus contendendum & optandum quod cupimus. Hoc etiam in textu explicando docetur. Prius v. qnam illius aggrediamur explicationem, obseruemus morem casuendi in laudem Spiritus S. usitatum hymnum : Veni sancte Spiritus.

O Remus etiam Deum ut hanc Epistolam ita meditari quæmus ut cedat in nominis Divini gloriam, nobis in augmentum & incrementum doctrine & bonorum operum, in spem & fiduciam, & tandem in eternam beatitudinem, dicamus igitur Pater noster &c.

Textus. Acta Apost. cap. 8.

Cum autem audissent Apostoli qui erant Hierosolimis. quod recepisset Samaria sermonem Dei, misserunt ad eos Petrum ac Iohannem. Qui cum descendissent, orauerunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum Sanctum. Nondum enim in quenquam illorum illapsus fuerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos, accipiebanque Spiritum Sanctum.

Refert hic S. Lucas Persecutionem quandam & quidem magnam Christianorum & Ecclesiae, quæ erat Jerusalymis, ita ut dispergerentur fideles huc & illuc in Iudeam & Samariam, Saulus furebat adversus Ecclesiam

fism, & domos etiam percutrebat inquirens ut credentes trahat captivos, viros & mulieres in carcerem, qui effugerunt manus inquisitorum, Evangelium praedicaverunt. Philippus concessit Samariam, praedicans illic Evangelium, habuit etiam auditores sat multos, faciebat etiam miracula eijsens immundos spiritus, claudos sanans, hinc magnum gaudium illa in civitate exortum. In hac civitate erat quidam magus Simon nomine, resistens doctrinæ Philippi, interim admirans illa, quæ ab illo fiebant miracula, amplexatur fidem Christi & baptizatus: Quod vero ita crescit Ecclesia Samaritana, innotescit Jerusolymis adhuc præsentibus Apostolis mittunt ad illos quosdam de suis, Petrum & Johannem. Qui eò venientes orant pro eis, apud Deum, ut acciperent Spiritum Sanctum, siquidem adhuc super neminem credentium Spiritus S. ceciderat per dona miraculosa, sed tunc dona acceperunt sanctificantia, qualia in baptismo dantur; & imponebant eis simul manus, & ita acceperunt Spiritum sanctum, hoc est, dona miracula faciendo. Admonemur Tertii Praecepti, de audiendo Dei verbo, quod est medium conversionis nostræ, ut propterea illud non contemnamus, sed libenter audiamus & discamus. Confirmatur fides nostra de Spiritu sancto, quod sit verus Deus, & tercia divinitatis persona. Excitamur etiam ad orandum: Adveniat regnum tuum; ut Deus det Spiritum gratiæ suæ, ut audiamus verbum Dei & fidamus ei, & hic pie temporalem, illic æternam vitam agamus.

P A R T E S.

I. De fama conversionis Samaritanorum ad fidem Christi, ad Jerusolymitanos perlata.

II. De missione legatorum Petri & Johannis Apostolorum ad Samaritanos, & quid illic effecerint.

Atq; hæ sunt istæ Partes, quas hâc vice brevitè & simplicitè tractare constituimus: Omnipotens & aeternus Deus, Pater noster cœlestis dilectissimus, nobis omnibus benedicat, cunctaq; utilitè & fructuose cedere faciat.

PRIMA PARIS.

In quā meditamur:

I. Ad quos hæc fama conversionis Samaritanorum pervenit.

Hoc indicat S. Lucas dicens, Apostolis qui Jerusolymis erant adhuc, & inde non discesserunt propter persecutionem, prīmō hæc fama innotuerat. Retulit S. Lucas paulò superiùs & quidem initio hujus capititis Octavi, quomodo Saulus approbaverit necem S. Stephani, & consecuta sit magna persecutio credentium, qui erant Jerusolymis, ut coacti sint inde recedere in regiones alias Judæam & Samariam remanentibus quibusdam Apostolis, inter quos fuerunt etiam Petrus & Johannes, qui hue Samariam postea sunt alegati, ut in parte 2.da audiemns. Philippus verò etiam Apostolus Samariam venit, & illic prædicavit Christum, cuius concio multis placuit, ut unanimiter audiretur, & ejus miracula spectarentur, quæ fecit, inter quæ miracula etiam erant ejectio dæmoniorum clamantium magna voce, multi etiam claudi & infirmi sanati, & hinc lætitia magna in civitate. Habebat Philippus hic adversarium quendam Simonem magum, seducentem populum dicentem se aliquid esse, populus etiam magni fecit hunc seductorem, vocans eum, virtutem magnam Dei,

Dei, hic longo tempore decepit eos. Interim populus recipiebat Evangelium de regno Dei & Christo, & baptis- zati viri & mulieres. Et Simon ipse credidit, Baptiza- tus etiam, & adhæsit Philippo, videns signa & virtutes magnas factas per Philippum, quas ipse admirabatur.. Crevit itaque verbum Dei Samariæ potentē nullo jam resistente. Hujus rei fama Jerusolymam & quidem ad Apostolos delata, de plantatione verbi Dei felicissima, in illa urbe , & quod Simon ille magus famosus, etiam esset, præter omnem opinionem, ad veram fidem conversus.

L. C. i. Verbum Dei non allegatum ad unum locum, sed ubi contemnitur & non recipitur, & in illos, qui illud suscipiunt, persecutio movetur, vult Deus illud transferre in locum alium, ubi pacem habet & qui recipiunt illud ; mittit famem in locum abundantia Verbi Dci,, Amos: 8. v. 1. seq. ad finem .. Christus aliquando in cymbis concionatus est, ut etiam doceret verbum suum non fixum perpetuò manere in uno litto- re, sed postea migrare ad aliud littus, ad aliam civita- tem.. Ideoq; opera danda, ut habentes verbum Dei non negligamus illud, ne Deus illud auferat a nobis. Quod etiam docet Christus fieri per Parabolam illam. Luc: 14. De vocatis ad coenam, & contemnentibus invitationem .. Et Matth: 22, de contemnentibus regias nuptias. Et Matth: 23, de occidentibus Pro- phetas, sapientes & sribas ; minatur eis, quod super eos venturus sit omnis sanguis justus, hoc est, erunt participes poena omnium homicidarum, minatur eis domo-

domorum devastationem, ideoque David beatum pronunciat virum qui delectatur meditatione verbi Dei, Psal: 1. David recenset commoda verbi Dei, Psalmo 89. v. 8. seq. ad 15. Et Psal: 119. v. 1. seq: ad v. 17.

L. C. 2. Refert, uti audivimus, S. Lucas, magnam letitiam fuisse Samariae propter Evangelij prædicationem, quod informarentur de via salutis, Et quod liberarentur à suis pristinis erroribus, quibus seducebantur ad æternum exitium, ad tenebras exteriores, quod ab idolatria jam ducerentur ad colendum verum Deum, didicerunt considerare miserrimam suam conditionem, qualis illa describitur, Ephes: 2.v.1.2.3.11.12. Et vice versa, quantum eis Deus beneficium præstittit per Evangelij prædicationem, describit Apostolus eodem capite, v. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. Et hæc vera est letitia, ex qua etiam Zacharias canit Et laudat Deum Luc: 1.v. 68. ad 80. Et S. Maria canit ex eadem latitia, Luc: 1. v. 46. ad 56.

L. C. 3. Patet Dei verbi Et ejus Evangelij potentia, vis Et efficacia: Simon magus qui putabat se esse non vulgarem, putavit se esse potentem virum, per Diaboli artes Et suam superstitionem, quem etiam populus magnificiebat Et nominabat illum, magnam Dei virtutem. Ita deceptus erat miser populus, ut Dei esse virtutem putaret, quæ tamen erat diabolica deceptio, ut hodieque saepè prohdolor evenit. Diabolus persuadet miseris, quod illius deceptio Et illusio sit divina

vina quedam virtus. Deus ad tempus tolerat, ut
hic toleravit diu suas ob causas; sed tandem Deus e-
vigilat & Sathanam confundit, ut biscere non audeat.
Hic etiam Simon magus abiicit suas superstitiones ar-
tes, & adhaeret Evangelio Christi, credit & baptiza-
tur & adhaeret & faret Philippo, admiratur etiam
signa & virtutes a Philippo profectas. De poten-
tia verbi Dei canitur, Psal. 147. v. 12. seq. ad fi-
nem.

II. Modum recipiendi ver-

bum Dei. S. Lucas quidem illum modum hic
non explicat. Est vero duplex modus recipiendi ver-
bum Dei; unus quidem, ut audiatur verbum Dei, sicut
ti aliud quoddam verbum humanum, quando attendi-
tur ad illa quae dicuntur, non occludit quis aurem suam,
non peregrinatur cogitationibus suis, non dormit, non
confabulatur; hic modus audiendi verbum Dei, est qua-
dem utilis, sed non est sufficiens ad salutarem conversio-
nem, ut jam inde fides oriatur, opus est ut accedat spi-
ritus S. sua illuminatione, sanctificatione & donorum
repletione, nisi enim cadat Spiritus in audientes, non
efficitur quicquam salutare. Adebat autem libentissime
Spiritus S. apud auditores sedulos & attentos, vult apud
eos habitare & eos regenerare, non delectatur morte im-
pii, sed vult ut convertatur & vivat, Ezech. 33. Est gau-
dium in coelis super peccatore resipiente, Luc. 15.

L. C. Qui intrant limina templi ad audiendum
verbum Dei, id unum agant, ut audiant, si modo fructum
inde sperent. Studium verbi Dei commendat Syrach,

cap. I. v. 33. ad finem. Et cap. 2. v. 19. ad finem. Et cap.
4. v. 12. 13. 14. 15. 16. In verbo Dei aliquoties dicitur,
qui habet aures ad audiendum, audiat. Orans Deus
ut illuminet intellectum nostrum Psal. 119. v. 129. ad 137.

III. Modum divulgandi cur-
sum Evangelii apud Samaritanos; Apostoli,
inquit S. Lucas, qui Jerusolymis erant, audiverunt quod
Samaria receperisset verbum Dei. Samaria fuit metro-
polis in regno Israël, habitabant illuc Judæi tunc, donec
Salmanassar abduxit illorum maximam partem, & ex suis
variis terris illuc mississet, qui missi judei, qui residui erant
servabant idololatricos ritus, pariter etiam veri Dei cul-
tum approbare videri volebant. Aliis Judæis habitan-
tibus in regno Judæa abominationi fuerunt hi Judæi Sa-
maritani. Et quando Christi osores contumeliosè vo-
lebant appellare Christum, Samaritanum dixerunt &
dæmonium habentem, Joh. 8. Distabat a. Samaria Jeru-
solymis decem milliaria. Postquam vero Evangelium
cœpit illuc prædicari coram his in religione mixtis, miri-
fice virtute Spiritus S. radices egit & crevit, diabolo per
suum servum non resistere valente, sed & ipse paruit
Evangelio, ut diximus. Hinc fama increpuit longè la-
teq; de hac doctrina, vel per mercatores, vel per nuncios
fortasse à Philippo illorum concionatore missos, vel alios
Christianos judæos, qui item cum Philippo Jerusolymis
aufugerunt propter persecutionem, ut sic mutuum ha-
berent Apostoli cum eis gaudium. Et ita propalatum
est hoc Dei beneficium conversionis Samaritanorum
per Philippi prædicationem notum factum, sine dubio
non sine invidia persecutorum Ecclesiæ Jerusolymita-
mæ, inter quos etiam Saulus, qui Paulus postea & fidelis

Christi

Christi Apostolus: sed tunc acerrimus persecutor nomi-
nis Christi & credentium in eum, unde etiam petiit lite-
ras & potestatem eundi Damascum, ut illic saepe viret in
pios christianos.

L. C. Novit Deus vias manifestandi suæ Ecclesiæ
felicitatem, quando ei visum & quando commodum,
jam vero faciebat maximè hanc famam conversionis Samaritanorum, ad confirmando animos credentium Jerusalymis qui propter persecutionem, non leviter turbati erant, intelligunt etiam sibi apud hos ex christiana charitate patere domicilia & vietus conquerendi media, si ita persecutio invaluerit ut extores & exules reddantur. Præter opinionem maxima eis creabatur lætitia ob communem salutem æternam, eandem fidem & confessio nem; imitati sine dubio, Jerusolymitani Christum & Christi regulam: gaudete cum gaudientibus &c. Audiebant gavilos Samaritanos. Ita Deus suorum tristitiam convertit in gaudium: Gaudium tunc etiam maximum erat Apostolis, Petro, Johanni, Jacobo, nec non qui Jerusolymis conmorabantur, videntes vim verbi Dei & profectum hominum in via salutis, optabant, sine dubio, porrò Ecclesiæ Dei pacem & Evangelii progressum.

S E C U N D A P A R S.

In prima parte habuimus Samaritanorum, per Philippi concionem, conversionem; in hac altera parte legationem Ierusolymitanorum ad Samaritanos.

In qua meditamur:

I. Qui miserunt hanc legationem

tionem. S. Lucas non exprimit quis vel qui miserunt: sed saltem dicit illos misisse. quia v. paulo ante retulit Apostolis innotuisse Samaritanorum conversionem, utiq; intelligit eosdem Apostolos, quod illi de suo collegio miserint ad Samaritanos. Erat Jerusolymis Iacobus ut senior aliquis, quem ut & Petrum & Iohannem, Paulus vocat columnas quasdam. Hi cum aliis & sine dubio cum senioribus & Ecclesia mittunt ad Samaritanos legationem. Erant enim quidam presbyteri Jerusolymis cum Apostolis Act. 15.

L. C. Pulcherrima est concordia docentium in Ecclesia, & mutuum gaudium de Evangelii successu; Et quod docentes se invicem visiterint, salutent, statum cognoscant, honorent fratrum ecclesias sua presentia, ostendunt concordiam in doctrina suis mutuis officiis & visitationibus. Ea de causa fiunt in nostris Ecclesiis visitationes praepositorum & Episcoporum, non saltem propter examen quod institui solet; sed etiam ad ostendendum fraternam in religione & fide Christiana concordiam. Ea de causa, etiam inter alia, Synodi instituuntur, ut clerus in unum quasi corpus congregatur. Talis fratrum concordia valde Deo grata, & ad edificationem Ecclesiae multum facit. Ideo a Psalmista haec fratrum concordia laudatur, Psal. 133.

II. Quinam missi fuerunt a

Ierusalymitanis. S. Lucas nominat duos, Petrum & Iohannem, duos primarios Apostolos, quem utrumq;, ut prius dictum Apostolus vocat, Galat. 2. columnas. Hi cum intelligerent, tum per seipso, tum per admonitionem reliquorum, decere ut quidam ex illorum collegio & societate Samariam reciperent, & de Ecclesiae directione

consultarent, & novos christianos confirmarent, etiam
ipſi non recusarunt, quin ſuſciperent hanc profeſſio-
nem Samariam, non ignorantes ſe incurrere in odium
aliorum Iudeorum nondum converſorum: ita etiam
S. Paulus & Barnabas mittuntur Antiochia Ierufoly-
mam ad Apostolos & presbyteros, ut haberent deciſio-
nem quæſtionis de neceſſitate Circumciſionis per iter
non exiguum, qui erant dicto fratrum obſequentes pro-
pter Eccleſiae ſalutem, & concordiam fervandam in do-
ctrina, religione & fide Christiana.

L. C. Non decet reſuſtari priorum consilijs & uti-
litati publicæ, cum jubemur aliquò ire, agere & curare in
illis, quæ noſtri ſunt officii. Ita Christus reſpondit ma-
tri ſuę an neceſſis, quod in ijs, quæ patris mei ſunt, oportet
me eſſe. Quicquid ergò videtur vergere in Dei
gloriam & proximi tam corporalem ſalutem quam æ-
ternam, ad illud non ſimus tardi, non prætendenda di-
gnitas aliqua & eminentia. Cum Christus juſſiſſet duos
diſcipulos pro adducendo aſino, neuter eorum contra-
dixit, ſed iverunt & aſinum cum pullo adduxerunt Chri-
ſto, quamvis non ſplendidum officium quo tunc funge-
bantur, ſatis v, erat eiſ Christo placuisse, in quo rectiſſi-
mè fecerunt. Egregia eſt admonitio S. Pauli, Rom. 12.
v. 1. ſeq. ad 14,

III. Legationis hujus effe-
ctum. Quid fecerunt hi legati apud Samaritanos?
Hoc indicat S. Lucas dicens eos orasse Deum pro illis
qui ad fidem Chifti erant converſi. Et regenerati
ut etiam acciperent dona Spiritus Sancti miracu-
lo, ut Evangelium magis acciperetur ab alijs, Et

hi etiam fierent prædicatores, nam missis erat copiosa, &
tunc temporis operarij pauci. Hi itaq; accipien-
tes dona Spiritus S. præcones Evangelii utiles facti
sunt.

L. C. Rectissimè orat Ecclesia pro sanctificatio-
ne nominis DEI ut verbum DEI fructificet vehe-
menter, ut Ecclesiam suam sanctam Deus regnare &
conservare dignetur, ut cunctos Episcopos, Pastores
& ministros Ecclesiae in sano verbo & sancta vita con-
servare dignetur, ut scelera & scandala tollantur, ut
errantes & seductos reducere in viam veritatis dignet-
ur, ut Satananam sub pedibus nostris conculcare di-
gnetur, ut operarios fideles in messem suam extrudat,
ut incrementum verbi & fructum spiritus audienti-
bus donare dignetur, ut lapsos erigere & stantes con-
fortare dignetur, ut pusilanimos & humiles conforta-
re dignetur. Ita etiam in publicis Litaniis oramus.
Orandum ex psalmo 119. v. 33. ad v. 49.

Clementissime Deus pater cœlestis, Spiritus
Sancti gratia est, quod homines verbum præ-
dicatum audiant ita attentè, ut per illud salutem
consequantur æternam. Da nobis etiam illam
gratiā, ut animo sponteо semper ausculte-
mus prædicationi ejus, & fructum sentiamus
optatum, in fidei nostræ confirmationem & vitæ
emendationem. Per Dominum nostrum Jesum
Christum. Amen.

Benedictio & claritas & sapientia & gratiarum
actio, & honor & virtus & fortitudo. Deo nostro
in secula seculorum, Amen. Apocal. 7: 12.

QUÆSTIONES

I.

Quid opus fuit missione Pe-
tri & Johannis Samariam,
siquidem Philippus illic con-
cionatus erat & Samaritanos
convertit? Resp.

Poterat quidem per Philippum quod cæpe-
rat absolvere: Sed ut melius discerent Samarita-
ni fraternalm conjunctionem sanctè cum prima
Ecclesia colere, hoc quasi vinculo eos obstringe-
re voluit; deinde Apostolos, quibus promul-
gandi ubiq; in toto orbe Evangelii mandatum
dederat, hoc privilegio ornare voluit, ut in u-
nam Evangelii fidem melius omnes coalesce-
rent.

II.

II.

An ex eo, quod Apostoli Petrus & Johannes manuum impositione contulerint auditoribus Spiritus Sancti dona, sequatur Episcopis datam facultatem per manuum impositionem conferendi dona spiritus? Resp. Non.

Inepti sunt Pontificii, qui ex eo, quod Petrus & Johannes credentibus manus imposuerunt, eisq[ue] spiritum sanctum contulerunt, colligunt, cuiusvis quidem ministrorum Ecclesiæ esse, Evangelion prædicare & baptizare, at solius Episcopi esse, sacramentum (quod vocant) Confirmatio-
nis conferre. Quando enim unquam Episcopus intra mille annos contulit alicui baptizato donum Spiritus Sancti, ut diversis linguis loqueretur, aut, ut miracula ederet? Quare Romanenses Episcopi hac in parte magis sunt Apostolorum simiæ, quam suc-cessores.